

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTOI SZÁLLÁS :
O-vár. Vizi-utca, 231. szám, első emeletben

Megjelen e lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csütörtökön és Szombaton.
Ara évnegyedre 3 ft. o. é. hirdetői ár : négyhasábos sorért először 7 kr, másodszor 6 kr., harmad-
szor 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előzetes s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeletik.

KIADÓ-HIVATAL :
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

M. Váshely, május 28-kán 1861.

(D) Rajtunk ugyan teljesül azon régi mese, a mit Tantalus kinjairól olvasunk. Az ország csonka képviselte tanácskozik, lelünk ég, hogy adjuk oda szavazatunkat, hogy támogassuk Deák Ferencz alapos nézeteit. Nem mintha erőnkre volna szükség ottan; de azért, hogy a küzdelem dicsőségét, sőt annak minden következményeit színhassuk.

Midőn magas várak börtönébe zárva van a hadsereg egy része, s nézi, hogy alatt a sikon társai csatáznak, hallja az ismert trombitahangokat, az ismert vezér serkentő szavát, vére pezsdül a csatára s rideg szűk falak közt látja önmagát; úgy van szegény Erdély vidékünk.

Vajha elmondhatnók mint nagy Fülöp fia: „ki ellen harcolok majd én, ha atyám mindent legyőz?” Vajha a mi kedves testvéreink a Királyhágón túl győzelmi babérrel vívják ki az eszmék csatáját, habár nekünk csak annyi maradjon, hogy ott lehessünk a trón's nemzet kibékülésének nagy napján!

Kedves lenne az ő diadalukon örömlünk, de fájna, hogy azt nem magunknak is köszönhetjük. Vagy veszeszzenek bár ők csatát; de bukásukban is dicsők lesznek, mert hűn állották ki a tüzet, s akkor megint csak fájna nekünk, hogy a szenvedés harcz nélkül talált; mint fájtt sokaknak tiz esztendő, kik az az előtti két év véres és szomorú dicsőségében nem osztozhattak.

Minő helyzetbe jutott nemzetünk, hazánk! óriás bizonytalanság, mert óriás ellentét van az eszmékben, egy szövetszert birodalom két része áll szembe, hogy végre tán egymást marcsonigolja, míg óriás sasok lesik mindkét fél elgyengülésekor megkísérteni saját prédájuk elragadását. Kinos harcz ez, nem mint hajdan Rudolf korában, habár akkor is mint most az európai népek közvéleménye mellettünk volt, s a dynastia némely örökös tartományai, s Csehország fegyvert fogtak a protestans érdekért és a szabadságért küzdő magyarok mellett; de akkor szakadás volt magában a dynastiában. Rudolf lelépett Mátyás javára, s ez utóbbi Erdély fejedelmével s Magyarországgal kiegyenlítő a nehéz kérdéseket. Kinos harcz ez, nem mint a mult században József korában, mert akkor az uralkodó látván, hogy saját egyesítő és germanizáló eszméi a magyar nemzet erején és jogérzetén megtörttek; nagylélekkel és egyszerre mondott el lte kedvencz eszméiről, s fentartás nélkül hódolt a magyar történelmi alkotmány szentségének.

Most még mind félrendszabályok közt és épp azért a legnagyobb bizonytalanságban állunk. Kiválgat Erdélyben még csak a közigazgatás kezd a miénk lenni; de az is a legalis organok természetével ellenkező igényeit tolja fel majd mindenütt a 12 éves rendszernek, míg a közvélemény követelése, s az illetők jogérzete is visszariad minden oly teljesítendő elől. És még boldog a folyvást ingyen tisztviselősködők azon része, kik oly vidékeken szolgálnak hol a nép közvéleményében nincsen anomalia; de mennyi zavar fog fölmerülni ily visszás állapotok között ha az még hetekig fog tartani. Zsoldját huzza a nép szemei előtt a régi burocrata s még hiszi, hogy mind az a mi előtte játszatik, egy rövid komédia; de a közel való az övé? Az emberiség igazság érzete kétségbe hozza az ő reményeit; ám de, ki tagadhatja, hogy sokszor szenvedett rövidséget a jog és igazság a nyert erőszak miatt.

A polgárok vigasztalása azonban épp e helyzet tarthatlan természetében van. Mindenki látja, hogy így nem maradhat, azt is látja, hogy kiegyenlíthetetlen ellentétek vannak, s a vizet az olajjal előbb összeolvaszthatni mint 12 év rendszerét a magyar jogfogalommal. E helyzet tarthatatlansága sejteti, hogy a válság télopontján állunk, vagy ők elmennek, vagy mi félre vonulunk, az az vagy restitutio és béke, vagy törés. Adja az ég az első, de szembe nézünk az utolsóval, csak hogy a mint Deák nagy intő szava hirdette „ne mi kezdjük azt.”

Minden okoskodásunk, melyet Ausztria helyzetének megfontolásából merítünk, azt mondja nekünk, hogy az összes birodalomban kisebbségben levő el-

lenfeleink végre is magukat föltétlenül megadni kénytelenek. Nincs emberi okosság, mely ott, hol jog áll szemben egy sok részben megrongált, meggyöngített erőszakkal, az utóbbinak érvényesítését tanácsolhassa.

A ki a dynastiának hive, és a mellett csak elemeit bírja a politikai ismereteknek, az nem mondhat más tanácsot, mint hogy a trón egyedül a legalis alapokon fenntartható. Ez Ausztria polyglott természetében fekszik. A birodalomnak gyöngébbik fele, az erősebbet le nem lökheti a törvényes alapról, az erőhatalom által. A török, francia és porosz hadjáratok megmutatták, hogy a romai s később osztrák császár baltorsában mindig a magyar király sietett segítségül. Így menté meg a magyar király a dynastiát Pozsonból Mária Terézia alatt, így Péterváradról Ferencz császár alatt, midőn első Napoleon a schönbruni császári lakból osztá parancsait.

A történelem és a jog beszél mellettünk, és a mi ennél is több: az európai népek közvéleménye s ügyünk legalitásáról helyes felfogása.

Nyári Pál módosítványa.

Jelen országgyűlés mindaddig, míg Magyarország Királyhágón túli megyéi, Horvát- és Tótországok, Fiume, a tengermenték és a határvidék követeik megjelenését gátló akadályok el nem hárítottán, kiegészítve nincs; mindaddig, míg a tróntüresedés esetében, annak betöltéseig időközben is csak az alkotmány szerint gyakorolható végrehajtó hatalom, az országgyűlésen felelős organuma, a magyar miniszterium által képviselve az országgyűléssel ezen egyedül lehető törvényes közege által érintkezésbe nem lép; mindaddig, míg a kiegészített országgyűlés az alkotmányos kormányzat felelős organumai közbejöttével a trónváltozásra nézve jelenleg fennforgó kérdést meg nem oldotta; mindaddig, míg e kérdés megoldása, a koronázási hitlevél elkészítése, elfogadása és esküvel pecsételése után, a koronázás meg nem történt; új törvényt nem alkothat, mert azt a koronázott királylyal csak együtt teheti. Van azonban joga, melyet a végrehajtó hatalom nélkül, sőt annak ellenére is igénybevenni, az alkotmány által felhatalmazva van, és a melyet törvényesen lett megalakulása után, azonnal gyakorolni is kötelessége.

Ezen alkotmányos jog: a fennálló törvényeknek teljes épségében és érvényben tartására ügyeletlen kívül, a végrehajtó hatalom által, egyik országgyűléstől másikig a fennálló törvényeken ejtett sérelem megszüntetése s a megsértett törvénynek teljes érvénybeni visszaállítása.

Az országgyűlésnek ebbeli alkotmányos hatósága, mind az eljárást, mind a hatályt tekintve 1848-dik év előtt és után, egészen különböző.

A parlamentarizmus kormány és felelős miniszterium fölléte előtt, azon esetben, ha a végrehajtó hatalom az alkotmányt megsértette, vagy önkénye szerint adott magyarazatot azoknak, a következők országgyűlés hatósága, a sérelem megszüntetésének, a megsértett törvények visszaállításának, egyenesen a nem felelős fejedelemből intézett fölirat általi követelésben határozódott, s a siker legtöbb esetben az országgyűlés többé, vagy kevésbé erővel föllépésétől s legtöbbnyire a végrehajtó hatalomra, a külviszonyoknak többé vagy kevésbé súlyos nyomásától függött. Az orvoslatlan maradt sérelemeknek halmaza tanúsítja, mennyi hatálylyal birt ezen eljárás, a végrehajtó hatalom ellenében arra, hogy magát az alkotmány és törvények épségében és tisztelben tartására kötelezte érezze.

1848-dik év után, a végrehajtó hatalom által felfüggesztett törvénynek érvényben kívül, s azzal ellenkezőleg kiadott rendeletnek érvényben léte, csak az országgyűlés legközelebbi üléséig tarthat. Az országgyűlés a törvénytelen rendelet ellenjegyző felelős miniszter feleletre vonatásával a törvényt, a végrehajtó hatalom közbejötté nélkül, önmaga állíthatja vissza.

Ha az 1848-diki III. t. cz. e joggal és hatósággal az országgyűlést ruházta föl; ha mi képviselők, a 1848-ki törvények értelmében vagyunk itt, alkotmányunk s törvényeinknek visszaállítására nézve, az idézett törvényekben körülírt alkotmányos eljárástól eltérő utat nem követhetünk; mert ellenkező esetben az országgyűlés egyik legfontosabb alkotmányos jogáról magunk mondanánk le.

Ha V-dik Ferdinánd Ő Felsége üljén jelenleg is a trónon, ha 1848-dik évi october 3-kán kiadott, az országgyűlést törvénytelenül feloszlato s alkotmányt felfüggesztő rendeletét ellenjegyző minisztere Récsényi Ádám üljén a miniszteri padon, kérdem, mit tennénk? azt hiszem, egyszerűen határozatilag kijelentenénk, hogy a kormány által törvényellenesen felfüggesztve volt alkotmányunk az országgyűlés megalakulásával azonnal tényleg vissza van állítva, s így, úgy szólva, birtokból, határozónak el, hogy az ország alkotmányát, önállását és függetlenségét megsértett miniszter-vád alá helyeztessék. S azóta már tán az ítélet is ki lenne mondva a törvénysértő miniszter ellen.

Ferencz József Ő Felsége, az V-dik Ferdinánd által

túresen hagyott trónt foglalta el; folytatta az elődje által 1848-dik évi october 3-kán megkezdett törvénytelenséget; függőben tartotta törvényeinket; tizenkét éven át pusztán rendeletek által kormányzott s kormányoz most is, az általa törvény ellenére visszaállított kormánytestületek útján.

E két eset közt, az országgyűlés által, megalakulásával azonnal teljes mértékben visszanyert alkotmányos jogot tekintve, semmi különbség nincs; mert ellenkező esetben az következne, hogy a végrehajtó hatalom törvénytelen tetteinek, koronázás előtt, az országgyűlés ellenében hatálya nagyobb, mint koronázás után.

Az országgyűlés jogának alapja az 1791-dik évi XII. t. cikkben van letéve.

E törvényezikk szerint a törvényt csak törvényhozás szüntetheti meg, vagy függesztheti fel újabb törvény által, már pedig az 1848-dik évben koronás király által szentesített törvények hozatala óta, törvény nem alkotott, de nem is alkotathatott, mely hazánk alkotmányát, önállását, az osztrák örökös tartományoktól teljes és törvényes függetlenségét megszüntette volna; nincs törvény, mely az úgynevezett pragmatika sanctióra vonatkozó — 1723. évi törvényezikkekre eredeti szövegeiktől eltérő értelmezést adott volna; nincs törvény, mely az adó meghatározásának országgyűlési tárgyalástól el nem vonhatóságát biztosító hazai törvényeket megváltoztatva, vagy ezen mindig az alkotmány egyik biztosítékaként tekintett és feltétlenül megöröztött jogát, a törvényhozás a végrehajtó hatalomra, annál kevésbé idegen hatalomra ruházta volna át; végre nincs törvény, mely a végrehajtó hatalomnak, egyedül a felelős miniszterium általi gyakorolhatóságáról, a miniszterek felelősségéről, a Buda-Pesten székelő miniszterek egyike által sem ellenjegyzett rendeletek, parancsok és kinevezések érvénytelenségéről, az 1848-ig működött kormánytestületek megszüntetéséről s a törvény biztosítéka alá helyezett sajtószabadságról alkotott törvényeinket megszüntette, vagy felfüggesztette volna; sőt magából, az V. Ferdinánd Ő Felsége által 1848-dik évi october 3-kán kiadott, s minden utóbbi törvénytelenségek kezdetétől tekinthető, egy rögtönzött miniszter Récsényi Ádám ellenjegyzésével ellátott törvénytelen rendeletből is világos, hogy az elősorolt törvények érvénye, maga — a végrehajtó hatalom által is, legalább alakilag nem vonatott kétségbe.

Mindezekből önként foly: hogy a törvényeknek, melyek felfüggesztésére a végrehajtó hatalom, az alkotmány által jogosítva nincs, visszaállítását az országgyűlés attól, még az esetben, ha az alkotmányos is, nem követelheti.

Hogy az országgyűlés saját alkotmányos jogai ellenében, azok feladása nélkül, a nem alkotmányos végrehajtó hatalomnak amannál több tért nem engedhet.

Hogy valamint az V. Ferdinánd által felfüggesztett alkotmányt és törvényeket, az országgyűlés, a felhozott esetben önmaga állította volna vissza, még ezentul a törvénysértő minisztert is vád alá helyezve: úgy az elődje által megkezdett törvénytelenségek folytában, az ország alkotmányának s törvényeinek egy részét még most is függőben tartó, s a végrehajtó hatalmat még most is nem alkotmányos közegek által gyakorló tényleges hatalom eljárása ellenében is, ebbeli alkotmányos jogát fel nem adhatja, s ennek következtében;

határozatilag kijelentheti: miszerint a haza alkotmányát, s minden törvény által meg nem szüntetett törvényeit, már megalakulása által, tényleg visszaállítottaknak, az azokkal ellenkezőleg kiadott mindenemmi rendeleteket, maguktól megszüntetnek, — és teljesen érvénytelenségek tekintik.

Mintán az 1791-dik évi III. t. cikk szerint a fejedelelem Magyarországon megkoronázatása előtt is, csak az alkotmány értelmében kormányozhat, s az 1848-ik évi t. cz. szerint a végrehajtó hatalmat csak a felelős magyar miniszterium által gyakorolhatja, s rendeletei, parancsai és kinevezései csak úgy érvényesek, ha a Buda-Pesten székelő miniszterek egyike által ellenjegyzve: az országgyűlés megalakulása óta, a tényleges hatalomnak ily kellek hiányával kiadott rendeleteit általában s különösen a legújabbán általa a törvényhozás közbejötté nélkül, az adókiegészítésre és behajtására nézve tett és katonai karhatalom által foganatosított rendelt intézkedését is teljesen érvénytelenségeknek és így jogilag senkit nem kötelezhetőnek nyilvánítja.

Továbbá kijelenti: hogy a tényleges hatalom által, a megszüntetett udvari cancellaria és helytartótanács visszaállítását is, többi törvénytelen s ezért érvénytelen intézkedése közé sorozván, ezen régi szerkezetűk szerint nem felelős kormánytestületeknek működésére vonatkozólag az országgyűlés megalakulásáig, multa nézve azért nem határoz, mert azok a törvényhatóságok által törvénytelenségek nyilvánítottán, rendeleteik különben sem vétettek foganatba; jövőre nézve azonban, azon esetre, ha a magyar felelős miniszterium teljes számában visszaállítása a tényleges hatalom részéről tovább halaszthatnák, s ha csak ideiglenesen is a végrehajtó hatalom tovább is az említett kormánytestületek által gyakoroltatnák, azok minden az ország függetlenségét, az alkotmány biztosítékait, a fennálló törvények rendeleteit, az egyéni szabadságot, vagy tulajdon szentségét, hivatalos minőségben sértő tetteikért minden ily tartalmu rendeletek parancsok ellenjegyzéseért, a törvényben kijelentett felelősség sulya alá esnek.

Végére kijelenti: hogy az ország területi-integritását sérthetetlenül fennállónak tekintve, a Király-Hágón túli megyéknek, Horvát- és Tótországnak, úgy Fiuménak, a tenger-melléknek, és határ-örvidéknek törvényesen megválasz-

bandott köveiket, megjelenésük idején, a részekre kiadandott megbízólevelek alapján igazolni fogja, még az esetben is, ha a tényleges hatalom által, a magyar országgyűlésre meg nem hivatalozott. E határozatok által az országgyűlés csak feladhatlan alkotmányos jogát veszi igénybe, s a tényleges hatalom részére más alternatívát nem hagy, mint vagy egészen az alkotmány terére lépni, vagy hatalom által gátolni a dolgok alkotmányos menetét, amde ez utóbbi annak tényleges bevallása lenne a világ előtt, hogy nála az országgyűlés összehívásának célja: nem az alkotmány teljes visszaállítás volt, hanem az csak eszköz akart lenni éppen azon alkotmánynak maga nemzetet képviselő testület általi végleges megbuktatására.

A hatalom ellen a nemzetnek más védszere nincs, mint várni és hallgatni jogosságának öntudatában. Ezekből világos, hogy a határozat és föllírat közti különbség lényeges. A határozatban az országgyűlés valamennyi ellenkező törvénnyel meg nem szüntetett törvények, megalakulásának megtörténte által, tetteles visszaállítását, magából az alkotmányból önkényt folyó ténynek tekinti, s az azok ellenében ezután folytatható, minden további törvénnyel eljárás, azoknak, kik a végrehajtásra segédkezet nyújtanak, felelőség alá helyezése által kívánja megszüntetni; az indítvány pedig a törvények visszaállítását és a törvénnyel intézkedések megszüntetését, felírás útján sürgeti.

Az utóbbi a sérthetetlen, és így semmire nem is kötelezhető felség tetszésétől függőnek ismeri el, annak teljesítését mit elérni kíván: a határozat az eszközök felelőségét keresi a biztosítékot arra, hogy a törvénnyel ellenkező rendeletek foganatosításának lehetősége által, a fennálló törvények jöjének alkalmazásába.

A határozat következtében az 1848-iki törvényekben föllíratot felelős kormányzat elvölől indult ki, s tért foglal.

A föllírat e tért, bár jogilag nem, tényleg az országgyűlés alakulása után is, a tényleges hatalom által elfoglalva hagyja.

A föllírat azon esetre, ha a nemzetnek abban határozott kijelentett akarata, egészben nem teljesítették; az alkotmány teljes épségben megtartására nézve, a képviselőknek kétségbevonhatlan szilárdságába helyezi a biztosítékot.

A határozat annak lehetetlenségét, hogy a tényleges hatalom részéről, a nemzet képviselőihez oly okirat még csak intézethessék is, melynek célja, a haza önállóságának, függetlenségének és alkotmányának csorbítására a képviselőház felhívása lenne, az ellenjegyzék felelőség sulya alá helyezésének előleges elhatározásával akarja, alkotmányserűleg elérni.

Zlinszky György beszéde.

Hogy kezdjem beszédemet, hogy a ház figyelmét kinyerhessem. De mások után okulva, kik szinte azon kezdtek beszélni, attól tartok, hogy a tisztelt ház majd nem hiszi el — tanácsosabban tartom tehát ott kezdni, a hol az előttem szólók végeztek — így legalább a tisztelt ház tagjai is tetszésük és nemetszésük nyilvánításába jobban tudják magokat tájékozni. — En tehát a felírást nem pártolom, okaimat alább eléadandom, különben az indítványt érdemileg pártolom, annak közjogi oldala különösen oly erős, hogy nem csodálom, ha az ellenséges bécsi journalista egy serege kel fel ellene, — sőt némelyike azt ohajtja a világgal elhitetni, hogy mi magyarok nem tudjuk a magyar közjogot.

A bécsiek, elhiszem, hogy beérik az árnyékával is a constitúciónak, mert ilyet sem élveztek, és igen kényelmesen nyújtóznak a Reichsrathban — mert ott még ellent is szabad a kormánynak mondani, a miről nekik még fogalmuk sem volt, és én fel tudom fogni meglepődésüket, mert úgy vannak vele, mint azon rab, ki élethossziglan nehéz és rövid vasra lévén itélve, midőn egyszerre bosszu és könnyű vasra kegyelmeztetik, azt hiszi, hogy egészen szabadon mozoghat; de mi, kik egész életünkben szabadok voltunk, nekünk a legkönnyebb lánc is elviselhetlen.

Bocsánat a kitérésért, de ezen centralista párt szabadság és constitúciós fogalmairól difficile est satyram non scribere — és én csak sajnálni tudom azt a sok okos szót, azt a sok becsületet és tanácsot, melyeket e helyen igen derék és jeles hazafiak azon uraknak elmondottak, — mert süket füleink beszéltek és falra hányták a borsót, — mert valamit a gutta percha be nem veszi a vizet: úgy ezen urak se veszik be az okos szót és jó tanácsot, mert a megálgott rosszszakaratot nem sikerült még senkinek, bár cicerói ékesszólással, jó indulattal átváltoztatni.

Egyszer és mindenkorra megjegyezni kívánom, hogy azon bécsi urak alatt nem cizeltek a nagy német nemzetre, sőt a kis osztrák népre sem, kiket Szalay László barátommal együtt tiszteltek, hanem cizeltek azon Kipfelhauser-féle politikusokra, kik az elnyomást Gleichberechtigung, az adósságszínalást fináncz operatióknak, a fosztogatást önkényes kölcsönök szeretének nevezni és minket ilyenekkel akartak boldogítani.

Visszatérve az indítványra, a mint mondtam, azt érdemre nézve pártolom, pártolom továbbá Tisza Kálmán ur módosítványát — de a formát nem pártolom — nem pártolom pedig először:

Mert okulván azon 300 éves családokon és esküszegéseken, nem tartom tanácsosnak a törvénnyel téren álló hatalomhoz, bár mint itt is hallottam említeni, — csak szokott stylaris jobbágyi alázatosággal felírni, mert meg vagyok győződve róla, hogy ezen békes kiegyenlítésre hozott áldozatot másszor mint kötelességet fogna követelni — nem akarom tehát utódainknak sorsát gyengíteni, hogy ellenének egy fegyvert, egy paragraphust adjak a kezébe — melyre mint a jelen országgyűlés cselekvényére utalhasson — álljon elébb a törvényes ténre — de arra nem látok semmi szándékot, mert bárholva tekintek, nem látom a megosztott hatalmat, hanem az erőszakot, önkényt és kigunyolását constitúciósallal létének; már azon mód, melylyel a trónbeszédbe bent a birodalomban, diplomatai jegyzékekbe a külhatalmaknál Magyarországnak a birodalmi tanácsba való részvételről reményüket fejezik ki, sőt arról mint bevezetett tényről beszélnek, nem kigunyolása-e az egész ország azon

hangos és ünnepélyes nyilatkozatának, melylyel a birodalmi tanácsba való minden részvétel ellen oly egyhangulag tiltakozik? de ezen felszólalás és tények előtt mind a tényleges hatalom, mind a Staats-Ministerium beluntyák szemüket és bedugják füleiket, — mert olyan véleményben vannak, mint a selyembogár-tenyész, ki egy állította, hogy a selyembogár is hernyó-species lévén, csak kényességből nem eszik mást, mint eperfafevet, meg kell csak, mondá, éhezteni s meg fogja mindenki látni, hogy megeszi az a bodzafa levelét is.

Ilyen bogarászokból áll most a Staats-ministerium; azt hiszik, hogy a magyarokat csak meg kell éhezteni és megesszük majd a febr. 26-iki Verfassungot is.

Oh nagyon csalódnak, mert magukról itélnék; de mi nem tartozunk azon hernyó-specieshez, a melyet Kazinczy Gábor barátom oly találon jellemzett; mi nem pusztítunk el idegen alkotmányokat s nemzetségeket, mi készek vagyunk éhezni, szenvedni, de nekünk más alkotmány nem kell, mint a miénk, nem kell minket akarunk ellen, másutt mint itthon, nem lehet boldogítani, s mi nem vagyunk olyanok, mint a lió, hogy ha akár az árkon belül vagy kívül tiltetik mindegy, ott is megfogja és otthon érzi magát.

Másik indokom az, hogy én esküre, ígéretre, mely a Lajthán tülől jön, nem adok semmit, nekem tények kellenek, szabadság fel magát tetleg a fejedelem a bécsi ministerium befolyása alól, kik mint hivatalban sensalok talakodnak a nemzet és fejedelem közé, hogy a talán megköendő egységből a tiszta hasznót zsebre rakhassák, s kik az inter duos litigantes a harmadiknak szerepét játsszák, és tanúsítson tetteivel jó szándékot, — egy szóval, legyen restitutio in integrum — akkor pártolni fogom a felírást, de ígéretekre semmit sem adok, hisz annyi ígéretet tettek és tesznek Bécsből, hogy ha annak a kétféle saszak 12 feje volna, minden fejével másfél koketirozna és más-más ígéretet tenne, melyet esze-ágába sinos megtartani, s csak azért teszi, hogy népeket és nemzetségeket egymás ellen ingereljen, ha azok összevesznek, anyagi hatalmával azon két feje alá rejtett telhetetlen gyomrával minden nemzetséget és szabadságot fölemészthessen.

Azokkal sem lehetek egy véleményben, kik elismerik ugyan, hogy sokat szenvedtünk, de azt mondják, hogy felejtünk el mindent és legyünk nagylelkűek — a nagylelkűség a gyenge irányban erény s a hatalom irányában gyávaság színében tűnik fel — és én mondhatom, hogy tatár és török csordák nem tettek nekünk annyi kárt, mint nagylelkűségünk; mert a tatár pusztított s elment és az ország egy kevés idő múlva rehabilitálta magát, de nagylelkűségünk meghonosította keblünkben az ellenséges hatalmat, mely ármanyit, erőszakot használva, most is pusztítja országunkat.

En tehát, míg a bécsi ministeriumtól jönek rendeletek, de míg annak hazánk ügyeibe legkisebb befolyása lesz is, és míg csak mint sensal lép is fel a nemzet és uralkodó közt, és míg az országgyűlés kiegészítve nincs, alkudozásokba bocsátkozni s ajánlatokat tenni nem akarok, és ezért a választóim előtt a felelőséget magamra is vállalom, mert őket sokkal nem kecsgettem, csak azzal, hogy az ország jogait fel nem adom — önkényt.

Országgyűlési tárgyalások és hírek.

A képviselőház XXXIV-dik ülése jun. 1-jén. Benczúr Miklós szólalt föl, a föllíratot pártolván. Szólt szerint nemzetünk jelenleg csak a törvénnyelenséget rendszert kívánja megdönteni, és nem a trónt, de ha Bécsben ezt nem tudják, vagy is inkább nem akarják megkülönböztetni, akkor nem a nemzet hibája és vétké, hanem csak az önfenntartási ösztön működése lenne, ha mind a kettővel szembeállanának. Ha valamely nemzet szabadsága erőszakkal vétetik el, az igazságtalanság egyrésztől, másrésztől szerencsétlenség; de ha valamely nemzet maga dobja el szabadságát, az örültség. Azért szóló nem megy a birodalmi tanácsba, mely a magyar nemzet siralombáza lenne, szóló roszlaja azok eljárását, kik a föllíratot pártolók törvénnyelenséggel vádolják; mivel ezáltal a nemzet tévutra vezetik, mintha az országgyűlésen bármely törvénnyelenséget akarnának elkövetni. Végül a rómaiaknak, a jog ezen nagy mestereinek példájára int szóló, kik, miután ezer meg ezer törvényrendeletet hoztak, egy fötvénynt mondtak ki, s ez: „Salus reipublicae suprema lex esto.” (Közletszés).

Nyári Pál jeles beszédében a határozat mellett nyilatkozik, azon hozzáadással, miszerint a nemzet az 1848-iki törvényeket — a mennyiben csak lehet, mindenben kövesse, — s erre vonatkozó módosítványát írásba foglalva a ház asztalára teszi. Módosítását ezennel közöljük.

Ürményi József jeles beszédében a föllíratot pártolja. Hü színekkel festi a magyar törvényeknek az osztrák törvényekkel oly rögtön történt helyettesítésének káros és kárhazatos hatását. Kiemeli Bachnak mindenhez való alkalmazhatóságát, fölolvassván az 1849-ki mártius 4-iki alkotmány legalkalmasabb §-át, és a kényuralmat kihirdető 1851-ki dec. 31-ki nyiltparancs azon helyét, mely azon §-al a legkürvőbb ellentétet képezi, a mely okiratoknak mindegyike Bach miniszter ellenjegyzésével van ellátva. Előttünteti továbbá szóló a birodalmi tanács sajátosságát helyezett, miután a Bécsben együtt ülő képviselők kisebbséget képeznek; és megemlíti az osztrák miniszteriumnak innen következő ferde állását, miután az eszerint a kisebbség miniszteruma, és még is él.

Zlinszky György a határozatot pártolja. Humorteljes beszédre figyelemzetjük olvasóinkat.

Wlad Alajos Deák javaslatát védi. A románoknak hozzánk való viszonyaira vet világot. A nemzetiségi mozgalmakat a románok részéről nem tartja a reactio kifolyásának, hanem azon tengeri hajóval hasonlatot használja, mely minden kedvező szelet fölhasznál, hogy eredeti rendeltetési helyét elérje.

Ignatovich Jakabnak jeles és a szerbeknek Magyarországhoz mult és jelen viszonyai iránti fölvilágosítások miatt ráuk magyarokra nézve valóban becses tartalmu beszédéből közölni fogunk.

Már Wlad Alajos de különösen Ignatovich Jakab nyi-

latkozata után több oldalról szavazást sürgető fölkiáltások hangozván, elnök most idején véli a jelen tanácskozás befejezésének kérdését szőnyegre hozni, s e részben nyilatkozásra szólítja föl a tagokat. Ennek következtében hosszabb vita támadott, melynek azonban csak az (volt eredmény, hogy később (hétfőn) fog e tárgyban határozat hozatni.

A törvényszékek szervezése fölött tanácskozó értekezlet 2-ik ülésének jegyzőkönyve.

Második ülés 1861-dik évi május 27-kén, a rendes elnöklet alatt. Jelen voltak: Szacsvai Zsigmond, Lázár Sándor, Füle István, Hajós János, Mikó Lőrincz, Fejér Márton, Simon Elek, ifj. Pataki József és Ocsvai Ferencz.

6. Az első ülésről szerkesztett jegyzőkönyv felolvasatván, megállítattott.

7. Simon Elek b. t. 4. jegyzőkönyvi pont alatti megbízatása következtében olvassa az országbírói értekezlet munkatáról ismertető előterjesztését, a mint következik: „Mielőtt az országbírói értekezlet a törvénykezés különböző ágazatainak átvizsgálására s átalakítására albizottmányokat nevezett volna ki, szüksegesnek látta némi utasításul szolgáló elveket megállítani. Ezen elvek a következő vezérpontokban állítattak meg:

1. Kiindulási pontul szolgáljanak az alkotmányos uton hozott magyar törvények anyanyiban, a mennyiben azt a körülmények engedik és a magán jogok sérelme s megzavarása nélkül eszközölhető, azoknak visszaható erő nem tulajdoníthatván;

2. hogy a mennyiben az ösiség eltűlése hézagot ejtett a magyar polgári törvényeken, ezek pótolassanak;

3. hogy az átalakítás olyképp oldassék meg, miszerint a törvényszolgáltatásban a folytonosság megszakasztra ne legyen;

4. hogy az átalakításban a hitel, kereskedés és forgalom, valamint a magán érdekek tekintetei szem előtt tartassanak;

5. hogy az albizottmányok törvényalkotástól tartózkodjanak.

Ezen vezérelvek alapján albizottmányok nevezettek ki, indokolt véleményét adni

I. az árvaügyekben;

II. a váltó-, csőd-, kereskedelmi s ide vonatkozó hitel-törvények átalakítása tárgyában;

III. az ügyvédek szervezése tárgyában;

IV. a magán polgári jog és telekkönyvek, betáblázások ügyében;

V. a polgári perrendtartás, bírói szervezés és illetékeség, egy a perfolyamon kívüli bírói eljárások tárgyában;

VI. az anyagi és alaki büntető jog tárgyában;

VII. a bányászat és

VIII. az urbégiségre vonatkozó ügyekben.

Az albizottmányoknak a különböző szakokra vonatkozó javaslatai s az értekezlet végleges megállapítása a következőkben öszpontosulnak, u. m.

I. az árva ügyeket illetőleg az albizottmány úgy vélekedett, hogy az alkotmányos uton kívül behozott árva albizottmányok, az árva vagyonának együttes kezelése, cs. pénztárakba letéteményezése, ottani őrzése, az osztrák polg. törvénykönyv I. részében kijelent minden intézkedések minden jogszerelem nélkül kiktiszóbbíthatók s ezen ügyre nézve a magyar törvények rendelete rögtön életbe léptethető, miután a Hármas könyv I. r. 111–132 cimeig terjedőleg, egy a későbbi törvények is az árvaokról s azok ügyeiről sokkal előnyösebben gondoskodtak, mint a felidezett német törvények. Ugyanazért az albizottmány javaslataiban semmi részletezésbe nem elegendett, csakis a magyar törvényeknek az osztrák törvények feletti előnyeit mutatta ki; a magyar törvénykezést e tekintetben helyreállíthatni s az 1848-diki XI. törvényezik 5. §-a alapján a törvényhatóságok autonómijára véleményezte az árva ügyeket bízati.

A javaslat az értekezlet által elfogadtattott.

Midőn az előterjesztés felolvasása eddig haladt, a bizottmány azonnal a szakaszonkénti tárgyalás fonaltát vévén fel, miután az előterjesztés bevezetésében elősorolt általános elveket öszhangzóknak találta azokkal, melyeket első ülésben saját eljárása irányadóul tűzött ki, tanácskozás alá vette az árva ügyeket s rövid véleményesere után abban állapodott meg, hogy az országbírói értekezlet munkatáról idézett okok ugyanazonosságánál s azon kimondott elvnel fogva, miszerint az újabb alkotmányos törvényekkel nem ellenkező, kor- és észszerű municipalitások fentartandók: állítassanak vissza a magyar vármegyék-, székely székek-, magyar- és székelyföldi városokra kiterjedőleg a Hármas könyv I. r. 111–132 cimeit, az 1791. 52. s több más idevonatkozó erdélyi törvényezikkek és a kir. főkörmányszék által az idézett és más hazai törvények alapján készített, 1806-dik évben 446 szám alatt kiadott, a magyar és székely hatóságok által elfogadva és gyakorlatban volt árva utasítvány egész terjedelmében, azon módosítással, miként az 1848-iki törvényekben kimondott polgári jogegyenlőségből kifolyólag a nem nemes árva ügyei ugyanazon elvek szerint és modorban kezelendők, a mi a nemes s illetőleg polgárrendű árvaokra nézve van megállítva; továbbá, hogy az árvaokról országos alaplól fogván állandó fizetéssel elláttatni, az idézett utasítványban az árva vagyonokból fizetendő rendelt napi s bármely névvel nevezett eljárási díjak megszüntessenek.

8. Olvasattott folytatólag az országbírói értekezlet munkatáról előterjesztés II. szakasza, mely szerint

„a hitel-törvények, nevezetesen a magyar váltó-áruszerzési, csőd- és kereskedelmi, vásárbírói és fuvarozási törvények ismét helyreállítása, ugyszintén az 1859-ben behozott csőd egységi eljárás (Vergleichs-Verfahren) tárgyában kiktöltött albizottmány véleménye odajárult, hogy

1. az 1850: XV. t-czikbe foglalt magyar váltótörvény, a mint az 1844: V. törvényezik által változtatva van;

2. az 1840: 16. 17. 18. 19. czikkebe foglalt kereskedelmi törvények;

3. az 1840: 20. czikkebe foglalt fuvarozási törvény;

4. az 1840: 22. cikkbe foglalt csődtörvény az 1844: VII. törvényekből módosításokkal; és

5. az 1836: XVIII. cikkbe foglalt vásári ügyeket s bíróságokat szabályozó törvény mind a magánjogok s magánjogi viszonyok sérelme, mind a közhitel veszélyeztetése nélkül általában, némi kis módosításokkal visszaállíthatók, a csődtörvény kiegészítés pedig merőben megszüntetendő; ugy azonban

a) hogy a visszaállítandó magyar váltótörvények hatálya csak bizonyos kitűzendő határidőtől kezdődjék;

b) a visszaállítandó törvények csak is a kitűzendő nap után felmerülő jogeseményekre alkalmaztassanak;

c) minden idetartozó jogviszonyok, melyek a mostani törvények uralma alatt keletkeztek, mindenesetre azok, és nem a visszaállítandó törvények értelmében megítélendők;

d) a törvényben foglalt mód szerint a külön váltóbíróságok visszaállítandók, mert a mely állam váltóhitellel akar birni, annak a váltói szakban különösen jártas és tüzetenes váltóügyekkel foglalkozó bíróságról is kell gondoskodni.

Ezen javaslat az értekezleti gyűlésben tárgyalás alá kerülve, két kereskedő emelt szót a mellett, hogy a német váltótörvény szabatosabb volna, tisztább határozottsága s teljesen az általános váltóképesség s váltófogság tekintetéből, mint a magyar váltótörvénynél előnyösebb megtartassék. Azonban ezen vélemény egyedül maradt; mert az egész értekezleti gyűlés mind az anyagi, mind az alaki magyar váltójogot a németnél előnyösebbnek lenni, azért visszaállítandónak határozta.

Szintén visszaállítandónak határozta az értekezlet a többi fennidézett hiteltörvényeket is, az ide vonatkozó javaslatban látható némi módosításokkal.

Az előterjesztés ezen szakaszával kapcsolatban felvitatván az országbírói értekezlet által az érintett módosításokra vonatkozólag megállított szerkezetet is: a bizottmány az országbírói munkálatnak a váltó, csőd, kereskedelmi, hitel- és fuvarozási törvényeket és törvénykezési módot tárgyzó részét az erdélyi országrész egész területére kihatólag elfogadandónak véleményezte azon módosítás- s illetőleg hozzáadással, hogy

1. az erdélyi törvényhatóságoktól különböző nevű és hatáskörű tisztviselőkre vagy bírói testületekre utalt eljárások az itteni szokásos elnevezés alatti s megfelelő hatáskörrel felruházott tisztviselő- vagy bírói testületekre alkalmaztassanak;

2. ezen országrészben négy *) első bíróságu váltótörvényszék-felállításra hozassék javaslatba, Kolozsvár, M.-Vásárhely, N.-Szeben és Brassó székhelyekkel s az elfogadott törvény ide vonatkozó határozmányához képest egy elnök, két törvénybíró és két kereskedelmi bíróból s az ugyanazon törvényben megállított segédhivatalnokokból álló személyzettel.

A kolozsvári első bíróságu váltótörvényszék bírói hatósága alá tartoznának: Besztercevidék, Belsőszolnok, Doboka, Kolozs, Tordavármegye, Aranyosszék, és Alsófehérmege az ezen törvényhatóságok területén fekvő városokkal. A m.-vásárhelyi alá: Maros-Udvahely, Csik, Három, Medgyes-Segesvárszék és Küküllővármegye. A n.-szebeni alá: Szeben, Ujgyház, Nagysink, Szerdahely, Szászsebes, Szászvárosszék és Hunyadvármegye. A brassói alá: Brassó és Fogarásvidék, Három- és Köhalmosszék a területeiken fekvő autonóm városokkal együtt.

Ezen négy első bíróságu váltótörvényszék feljebbviteli bíróságául állítassék egy váltó feltörvényszék Kolozsvárra egy elnök, hat bíró s az elfogadott törvényben megállított segédhivatalnokokból álló személyzetel.

Legfelsőbb ítélőszék legyen a váltó- s mindazon ügyekben, melyek feljebbvitel után a váltófeltörvényszékekre tartoznak, feljebbvitel esetében a királyi főkezeszségek törvénykezési osztálya.

9. Az országbírói értekezlet munkálatáról előterjesztésnek az ügyvédek és közjegyzőségeket tárgyzó szakasza alapján az idevonatkozó szerkezet 4. első §-ával összhangzólag abban lön megállapodás, hogy azon ügyvédek, kik 1849 előtt nyertek oklevelet, ha az ügyvédség gyakorolhatóságát alkotmányos uton kelt törvények alapján alkotmányos bíróságok által ítéletesen el nem mozdították, rehabilitáltassanak. A kik 1849-en innen nyertek oklevelet, tartozzanak a törvényes kir. tábla előtt vagy kimutatni, hogy a hazai törvényekből is vizsgálatot állottak ki, vagy vizsgát tenni le; az ügyvédi pályára készülő jogászok gyakorlatozkodását illetőleg a régi erdélyi törvényes szokás állítatván vissza. A közjegyzőségek, miután hazai alkotmányos törvényeink hiteles helyek- és hiteles személyekről kellőleg intézkedtek, másfelől a közjegyzők végzendőinek ezekről fennmaradó része a nagyobb és kisebb kancelláriák hites jegyzői, a törvényhatósági bíróságok (assessor) s városi szolgabírák által lesz hazai törvényeink és százasos gyakorlatunk értelmében teljesítendő, mint felesleges s a nép céltalan terhelésével járó idegen intézmény megszüntetendő. A közjegyzőknél letett okiratok és hivatalos eljárásokról készült irataik, jegyzőkönyveikkel együtt azon első bíróságu törvényeszknek sorjegyek mellett átadandók, melynek területén működtek.

10. Olvasatott az országbírói értekezlet munkálatáról előterjesztésnek az anyagi és alaki büntető jogra és a sajtójogra vonatkozó szakasza, mely szerint az országbírói értekezlet az osztrák büntető törvényt, mint a nemzet geniusával meg nem egyező s az alkotmányos polgári személybiztonságot veszélyeztető intézményt szintén elvetette.

E helyett némelyek az 1843-dik évi magyar büntető törvényjavaslatot kívánták behozatni. Mivel azonban a javaslat egyfelől királyi megerősítést nem nyert, másfelől az abban szabott büntetendőségek a magán rendszere levén alapítva, rögtön életbe léptetése sok gyakorlati nehézséggel járna: az értekezleti többség ezt sem fogadta el, hanem a régi törvényes eljárás némi módosításokkal visszaállítását határozta.

*) Előlegesen közlünkben csak háromról volt szó: Brassó mint ezen országrész legelőkelőbb forgalmi helyének mellőzhetlensége, mint értesültünk, utólag került fel.

A bizottmány az előterjesztésben érintettekhez hasonló okoknál fogva, az osztrák büntető törvényt és eljárást elvetendőnek véleményezvén, a régi erdélyi büntető törvényeket és eljárást javasolja visszaállítandónak azon általános elvi módosítással, miszerint azon különbség, mely régi törvényeink szerint a nemes és nem-nemes vádlottak és fejenyek ügyeinek kezelésében s az azokkal bánásmódban létezett, akkép enyésztesse el, hogy a nem-nemes származású egyének emeltessenek a törvényes kezelés azon színvonalára, melyet régi törvényeink a kiváltságos osztály számára kizárólag biztosítottak; és nem megfordítva, hogy a nemesek szállíttassanak le a nem-nemesek régi bánásmódjára; a mi a testi büntetés bár kivételes alkalmazásának kérdését illeti, későbbre halasztatván.

A mezei rendőrség tárgyában a bizottmány az erdélyi gazdasági egyesület által készített szabályjavaslatot fogja átvizsgálni; a sajtó ügyben pedig különleg tanácskozni.

A sepsi-sztgyörgyi tanoda. — Becces lapja 52. számában tüzetes közlemény jelent meg a sepsi-sztgyörgyi ev. ref. altanoda állásáról. Az ügy szentsége és a hála megérdemi, hogy ez ügy felkelt zaslóvivőiről s azon körülményekről, melyek közt e létesült, megemlékezzünk. Az eszmé, hogy Sepsi-Sztgyörgyön egy tanoda állítaték fel, eleitől fogva lelkesítette a sepsi egyházmegye érdekében megöszült esperesét t. Gödri Ferencz urat, ki ugy szólva élte földatául tüzte ki e tanoda létrehozását. Háromszék és székely népe és birtokossága termékeny mező volt. A mult évtizedben többször gyűlt össze az ugynevezett Rikán belüli communitás, ez iskolágy iránti tanácskozás végett, sokszor hajszálon állt ez ügy, míg végre elhatározották, hogy legyen tanoda Sepsi-Sztgyörgyön. Nem volt helyisége ez iskolának, nem volt egy fillér pénzalapja, mert még a Sepsi-Sztgyörgyön létező, tisztán a volt ev. ref. széke katonaság pénzéből és havasai jövedelméből épült ugynevezett norma iskola háza és pénzalapjai is, daczára annak, hogy a bécsi miniszterium ennek az ev. ref. státusnak való kiadattatását azelőtt már évekkel kimondotta, s daczára annak, hogy Csikban, Orlátón és Naszódón az ily szerű iskolák az illető egyházaljáróságoknak azonnal tett- leg átadattak, ez a szbeni eddigi helytartáságtól nem adatott által s maig is egy fő és négy altanító lakik és tartatik a normában, hogy egy pár gyermeket szépírára és összedarára oktasson.

Sepsi-Sztgyörgy városának a mult évtized kezdetén meglévő tetemes birtokai és jövedelmei, e szomorú évtizedben történt önkényes és szabad gazdálkodás következtében nagyobb részint eladattak, erdei elpusztították s a jövedelmei Danaus borbélyként elfolytak, adósságokba verte magát s így többé nem volt azon állásban, hogy pátronusként ez iskolának helyiséget adjon, vagy azt felségelje. Azon remény is, hogy az ugynevezett 32 közönség Bodzán lévő gyönyörű havas birtoka legelővel és telepítvényeivel együtt, jövedelméből ez iskola felállítását gyámoltotta 1858. év őszén — a mihez ezen gyönyörű birtok, mely rendes kezelés mellett nemcsak a birtokos községeknek, hanem egyeseknek is illendő jövedelmet képes volt nyújtani, hanem ezenkívül a feleslegből a nevelés vagy más jótékony intézet alapja nevelésére is maradt volna — a 32 birtokosság közt felosztott — elenyészett. Honfi búval voltam ténnetesen 1858-dik év őszén tanuja, midőn ez az ősk által sepletenül megöszült és hátrahagyott gyönyörű örökség minden igaz okokért felosztott, bántam azon közönyös- séget a közös birtok iránt, a mikor ismerem a székelet, hogy egy borozda magán birtokért képes vért ontani, életet venni el s mindenét az utolsó forintig elperelni.

Eszembe jutott a mesebeli kéveveszű, hogy ezen eldarabolt részek mily poton áron jutnak a szomszéd oláh és szász helységek birtokaivá, s hogy ez eddig elég drágán meg nem vehetett földbirtok egy pár év alatt mind el fog olvadni és csak a falusbírók és jegyzők számadásain fog a Bezirksamtok hivatalosbáiban — mint a rovatokért eladott egyetlen birtoka némely községnek figurálni, s aztán otthon a birtokosság meg felsőhajt, hogy se pénz, se posztó.

Továbbá egyes községek adakozásaira is nem lehetett számítani, mert azok a nemzeti kölcsön, rendes és rendkívüli adók, azok pótlékai és szerezésük nélküli rovatok által részint elbirtoktalandottak, részint ha lett volna is mint több községknél, hol becsületes eljárással létezett, e végett szándék — a Bezirksamtok után nyerendő szabadalom oly széles út volt, mely bizonyosan nem a mennyországba vezetett.

Tehát csak egyesek áldozatkészsége és filéireiből kellett hogy előteremjen az iskola. Itt bámunk kell azon ősk erőt, áldozatkészséget és kivitt gyorsaságot, mely a székelet különösen a háromszéki jellemzi, mely dúló orkán és felbőszített oroszán a harcban, melyet léteért és az igazsáért küzdenie kell, hi berezéhez, atyai földjéhez, fardhatatlan, takarékos, számító és munkabíró gazda, mint senki más, legkedélyesebb és vendégszeretőbb családú a világon, és mindemellett a legkedvezőtlenebb időben fillérein iskolát állított, hogy ne teljedjék meg az Ur szava: „Elvész az én népem, mert tudomány nélkül való.”

Alig mondatott ki a határozat, hogy legyen tanoda Sepsi-Sztgyörgyön, ennek felállítását az erdélyi ev. ref. egyház mgs consistoriumától megengedtetett és a főegyházi hatóság e végett beléegyezését adta és intézkedéseit megtette, azonnal megkezdődtek az aláírások és egyes pénzbeli adakozások, s kevés idő múlva 60 ezer ft volt kötelezvényekben. Ezután főkérdés lett az alakítók általi pénztárnokválasztás. Ennek megválasztása végett kétszer gyűlték össze Sepsi-Sztgyörgyre, s miután a választás balul ütött ki s másfelől a fektukmált városi bíró gyanus befolyásától menekülni oajtottak, Kovásznára tettek át a választógyűlés helyét, a hol a választás 1859-dik év május 20-dikán véghezvitetett, s daczára annak, hogy az érdekelt toladók egyéniség szekerekkel szállította ki a voksokat, egy érdemes és alkalmas egyénre, t. Antal Zsigmond urra esett. A derék pénztárnok ur buzgósa és tevékenységének lehet tulajdonítani, hogy nemsokára Sepsi-Sztgyörgyön a templom körül lévő omladozott kökerítésben az iskola számára szo-

bák készítették el és szereltették fel, az igazgató és segéd-tanárokat fizetésére pénzt gyűjtött be és így lehetségessé tette, hogy ezen iskola 1859-dik év szept. 1-jén Sepsi-Sztgyörgyön ünnepélyesen megnyilt s azután virágzóvá lett és a növény-dekek száma évről évre szaporodott. A kovásznai pénztárnoki választás azért is érdekes volt, hogy ez alkalommal számos történetesen Kovásznára összegyűlt lelkes honfiak, valláskülönbség nélkül több száz frtkra menő kötelezvényben és készpénzben segélyvel járultak a tanoda pénzalapjához.

Tisztelettel és hálával kell ez iskolágy elősegelői, pártfogói és zaslóvivői közül az erdélyi ev. ref. méltóságos főconsistorium halhatatlan érdemű főgondnokát mlgu Kemény Ferencz, továbbá honuk nagy fiát mlgu gr. Mikó Imre ur ő nagyságukat, továbbá a köztiszteletben és szeretetben álló hajthatatlan jellemű, munkás és érdemdús főpásztorát főtisztelőt Bodola Sámuel urat, a sepsi egyházmegye fardhatatlan tevékenységű és áldozatkész gondnokait mltgus Székely Gergely, Donáth József, esperes t. Gödri Ferencz és ilyefalvi pap t. Erődi Mihály urakat kiemelünk, ők társakkal együtt nem esztigedeztek a minden oldalról feltornyosult akadályoktól, míg utójára az elért nemes czél nemes munkájokat megjutalmazta, s neveik a nemes és háládatos szívű székely nemzet évkönyveibe örökökre fel vannak jegyezve.

A. Csernátóni.

KÜLÖNFÉLÉK.

* Városunk alkapitányi állomásra tennapelőtt szavazattöbbséggel Jancsó József választott meg. A levéltárnokság, főorvosi állomásra és számvivőségre a választások ma folynak.

* A munkaképtelen honvédek segélyezésére máj. 30-án tartott hangverseny tiszta jövedelme részletes számadás szerint a rendes díjon felül tett adakozásokkal, és költségek levonásával 390 ft 36 kr.

* Kolozsvárt már több ízben előfordult gonosz gyujtogatások meggátlása végett a városi hatóság a szándékos gyujtogatókra nézve a kir. kormánysektől jun. 1-jén kelt rendelete nyomán rögtönbírótságot nyert, mit jun. 4-ről közhírré is tett.

* Folyó hó 2-dikán egy villámcsapott hídelvei polgárt temettek. A szerencsétlen a nehéz idő kün a Békásban a Felek alatt érte három társával; a halálát hozó villámtól a többiek csak sérülést kaptak. Az elhunyt történetesen épp az Istent találta káromolni, midőn a mennyök megütötte, — mely körülmény a népre megtette hatását.

* Különös, hogy éppen tegnap déltáj, mikor a fellállított statariumot mindenfelé nagy falragaszok hirdették, városunk mindig ugyanazon részében a külmagyar utcán ismét tűz támadt s egy pájtát elhamvasztott.

— Figyelmeztetni kívánjuk az alkotmányos fejlődés barátait a lapunkkal szétküldött hirdetésre.

* Németország különböző részeiből b. Eötvös Józsefhez a képviselőházban tartott tudományos beszédeért bizalmi levelek érkeztek.

— B. Vay udv. tőkanczellár ő exolja Golopról a fővárosba érkezett s az alsóházi vita bezártáig, Pesten szándékozik maradni.

— Dunlop, ki néhány napig Bécsben tartózkodott, ismét Pestre utazott.

* A bécsi miniszterium azon legújabb rendelete, hogy minden még Magyarországon levő cs. k. hivatalnok, fináncz, zsandár, a cs. kir. katonai hatóság alá tartozik, már is kezdi a keserű gyümölcsöt teremni. Ezt bizonyítja azon jelenet is, mely máj. 31-dikén este Pesten, az aldunasoron előfordult. Ugyanis két fináncz a városi poroszlokat „ungarische Räuberbanden” nével gúnyolta; miért a nép rájuk rohant, és csak a sértegetett poroszlok higgadságának s erélyes föllépésének köszönhetik, hogy a Dunába nem hanyattak. A nép csak akkor csillapodott le, midőn a sértegetett a finánczokat közrevették s a városbázhhoz kísérték, hol reméljük elveendik méltó büntetésüket. (P. N.)

* Gyász híre. B. Wesselényi Ferencz maga, neje, testvérei: Kata gr. Rhédei Jánosné, Zsuzsánna, özv. gr. Bethlen Jánosné és mindnyájok gyermekei nevében mély illetődéssel jelenti szeretett édes anyjuknak, az illetők nagyanyjának m.-gy.-monostori b. Kemény Róziának néhai b. Wesselényi István özvegyének máj. 51-dikén özvegyesége 21-dik élete 78-dik évében Drágban történt halálát. — Az idévült f. hó 3-kán Drágban helyezettett el a családi sírboltba, férje mellé.

* Bukurestből írják a „Korunk”-nak, hogy május 27-én este 8 és 9 közt az ottani Malmason lovas kaszánya, egy négyszög alakú, egy emeletes, de roppant nagy épület egyszerre több helyen meggyült. Borzasztó tűze volt. Bár a derék tűzoltó testület mindent elkövetett, az épület még 28-kán d. u. 4 órakor is füstölgött. Több tűzoltó katonára lángokba halt s ott veszett. A rosz nyelvek a magyaroknak tulajdonítják felgyújtását. Ezt onnan veszik, hogy a moldvai hadseregben igen sok bákói és román közlegény és altiszt van, kik nem feledik hogy magyarok; de ezért tán még sem kellene gyanusítani őket. — A kár pár millió piaster.

— Zágrábból írják a „M. O.”-nak, hogy a bán fogadván a határvidéki követeket, intette őket, ne hallgassanak a „provinciálisok” csábítására, s ha valami panaszkodnak, ne az országgyűléssel, hanem ő vele közöljék. Egy rokkant szerencsán erre azt felelte, hogy katonához semmi bizalommal nem viseltetnek, s csak az országgyűléstől várják bajuk orvoslását.

POLITIKAI HIREK.

— A „K. Ztg.” szerint Oroszországnak otthoni zavarban léte azért is aggályos, mert Franciaországnak keleti terveire nézve lábat adhat. E tervek már nemcsak Syriára szólnak. Innen van, hogy az angol udvarban éppen nem kedvező a hangulat Napoleon kormányára nézve. Amale hg

volt a nap hőse Londonban, és sokat visszaszerzett az orléansok népszerűségéből. Angol társaságokban sokat beszélnek e ház visszaállításáról. Meglehet, hogy e körülmény a császárságot még jobban a democatiai oldalra hajtja.

— Párisból maj. 28-ról írják: A császár élete ellen intézett legitimista összecsküvésről beszélnek, melynek Nápolyban jöttek nyomába.

— Napoleon herceg a szabadkőművesi nagymester-ségről lemondott — le kellett mondania, mint látszik, vagy azon okból, mert a császár elvei még is csak inkább ellentétesek a hercegeitől, hogysem ez utóbbinak az összes francia szabadkőművességei befolyásolt tanácsos lett volna a kezébe adni; vagy azon okból, mert a miniszterium s a diplomacia e választás miatt rendkívül felriadtak s a császárt annak meg nem erősítésére kérték.

— A nem tudni hová szánt s a Dunán letartóztatott fegyverek megérkeztek Nápolyba. Az olasz belügyminiszter azt rendelte, hogy ezen hajórakományból 30,000 darab adassék azon katonai hatóságok rendelkezésére, melyek a nemzetőrség fegyverzésével foglalkoznak.

— Oroszországban szaporodnak a belügyi nehézségek. A kölni levelezője írja, hogy pétervári tudósítások folyvást fölkelési vagy ellenszegülési kísérletekről szólnak Oroszország belsejében, melyek titkos szervezetet gyanítanak. Már ott áll a dolog, hogy az orosz kormány azon ürügy alatt, mintha Lengyelországon könnyíteni akarna, visszavonja onnan seregei egy részét s az ország belsejében összpontosítja. Azonban ezt sem teheti egyhamar, minthogy Lengyelországban a tüntetések még mindig folynak. Így Varsóban május 27. és 28-án, a karmeliták temploma előtt, a közönség s rendőrség közt összeütközések történtek — himnuszok éneklésében résztvétel följegyzése miatt. Odasietett csendőrök helyreállították a nyugalmat. A helytartóság nyugalomra inti a lakosságot, ellenkező esetben szigorú rendszabályok fogván alkalmaztatni. Továbbá írják Varsóból: a kürtőkalapok meguntatása s a fekete sapka hordás általánosítása végett, több ifjak nyilvános sétahelyeken elhárnya kalapjaikat a magokkal vitt sapkákat tették föl. Az ebek is játszanak ránczizgálták az összeütközött párisi gyártmányokat. A tüntetőnek a rendőrök általi elfogatását a hölgyek saját testökkel, illetőleg krinolinjokkal védtek meg, míg az ártatlan gonosztevő elillant. A czamarkák (sinoros kabátok) is nagyszámú mutatóknak.

— A „Schl. Ztg.“ szerint, az orosz császár Moszkába elutazása előtt aláírta a lengyel királyság számára reformtörvényeket. — Varsóban maj. 30-ra a politikai foglyok szabadon bocsátását s a színház megnyitását várták. — Maj. 29-ikén a szent kereszt-templomban Telekiért gyász istentisztelet tartott, melyen számos közönség volt jelen.

— Szt. Pétervárról igen fontos tudósítások érkeztek Brüsszelbe. A belga udvar, mely igen élénk érdeklődéssel viseltetik az osztrák alkotmányos kísérletek sikere iránt, igen meg van titódve, mert érzi, hogy azon zavarok, melyek Oroszországban uralkodnak, Ausztriára is hátrányos visszahatást kell hogy gyakoroljanak.

— A montenegróiak közelebbről egy török csapatot kaszaboltak le, — nem csupán egy törököt, mint sajtónk hibásan közli.

Ujabb. A Syria szervezése iránti francia terv a Konstantinápolyban levő conferentia által el van fogadva, valamint az is, hogy egyetlen keresztény főnöke legyen Libanonnak, a ki egyenesen a portától függ.

— Turinből maj. 30-án távirják: „A Garibaldi terv szerinti nemzeti fölfegyverzés iránti munkálatok bevezetvésként bizottmányi előadónak Carlo Senzi van kinevezve. A bizottmány 220 zászlóalj nemzetőrség szervezését ajánlja. — Cavour grófot maj. 29 s 30-ka közti éjszaka vértolulás rohanta meg; ma könnyebben érzi magát.

— A bukaresti miniszteriumnak alig három napi hivatalban léte utáni visszavonulása a „Morning Post“ egy párisi levelezésének, mely Kuza kívánatait előadja különös érdeket nyújt. Olvassuk ugyan is az említett levélben: „Kuza fejedelem a fényes kapuhoz s az élethossziglani kineveztetését aláírt hatalmasságokhoz beadott jelentésében azt mondja, hogy a fejedelemségeket alkotmányos és felelős miniszteriummal sikeresen nem kormányozhatja; kívánja ennél fogva nem felelős miniszterium föllállítását francia módra, az általános szavazatot, a választhatóság korlátozását olyanokra, a kik legalább 100 aranyat tevő személyes jövedelmet kimutathatnak, a két parlament és kormány egyesítését stb. A terv mint mondják francia forrásból ered. A porta ellene van.“ Npm az előadott kívánatok valamelyike nyújtott-e okot a Kuza és miniszteriuma közti ki nem egyenlíthetett ellenkezésre?

— Turin maj. 30-án kejt sürgöny szerint Umbriát reactionarius csapatok lepik el. Az olasz-kormány ez okból intézkedett a csapatok szaporítása s a nemzetőrség igénybe vétele iránt, Bajorország, Meklenburg, és Würtemberg konsulatjaitól a kormány elakarja venni az exequatort, minthogy a nevezett kormányok az „Olasz királyság“ czímmel „jelölt okiratok elfogadását“ vonakodnak. — Martino nápolyi kormányzó szigorú intézkedéseket tett a mazzinisták ellen. Számos elfogatás történt. A nemzetőrséget újra szervezik.

— Turin, maj. 31. Gróf Cavour vértorlódásban szenved. — A haj szerdától csütörtökre hajló éjjel kezdődött, tegnap háromszor vágták meg erét. A jobbulás ma szembetűnő.

— Turin, jun. 1. Cavour betegsége ismét visszaesett, mely két érvágást tőn szükségessé; de komoly aggodalmak nincsenek. Az „Opinione“ írja: Egy csapat bourbonit, kiket piemonti őrség kísért, a fölkelők S. Angelonál, Capitanatában megszabadítottak s az őrségből néhányat leölték.

— Görögországból is még mindig kedvezőtlen tudósítások érkeznek. Ottó király azt a bizalmas közlést tette volna az osztrák kormánynak, hogy már alig képes leküzdeni országában a nemzeti izgalmakat és hogy már elérkezettnek tartja a percet, igénybe venni a védhatalmak támogatását.

— A „M. O.“-nak írják Londonból maj. 27-ről: A legtekintélyesebb angol hetilap, a „Weekly Dispatch“ maj. 26-ki számában egy hosszú és alapos cikkben előadva az osztrák birodalom jelen állását s a magyar nemzetnek jelen követeléseit, ezek teljességétől függeszti fel Kelet-Európának békéjét. Ezután így folytatja: „A mult visszaidézhetlenül lejárt, a birodalom népei ezentúl nem emelendek fegyvert egymásnak viszonyos leigázására. Felesleges volna a magyarok és örökös tartományok közti kérdést részletesen tárgyalni. — Deák beszéde igazolja és felvilágosítja mindazt, mit ez ügyről más alkalommal mondánk. Nagy kár, hogy e küzdelemnek alapja nem terjesztett elének soha ezelőtt oly logikailag s oly világosan, mint a nagy magyar jogtudósak szoktak. A magyar nemzet egy jótát sem engedhet követeléseiből, ő csak régi constitutióját ajánlhatja feltételül. Ki ezt visszaveti, az leendő okozója a küzdelemnek, s következményei az ő fejére hárulnának.“ — Teleki László abonyi nyilatkozata után Kossuth így szólt: Megvallom, Teleki Lászlónak elvesztése (t. i. elfogatása) mélyen elkeserített, de most a szerencsétlenségben hazám javát látom, s „végzetesnek tartom, hogy gr. Teleki e pillanatban Magyarországon van.“

— A képviselőházban a szőléstől többen elállván, a jun. 3-ki ülésben elnök kijelenti, hogy 5-én szavazás történik. A „Kuruk“ távirati tudósítása szerint a szavazás 5-kén csakugyan megtörtént: a felírás a határozat felett három szavazattal többséget nyert.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(162)
Sz. 93.

(2—3)

Hirdetmény.

Nemes Marosszék képviselő bizottmánya f. évi szentgyörgy hó 24-kén tartott ülésében egy **baromrvosi** állomás felállítását 250 o. é. forint évi fizetés mellett elhatározván, a versenyezni szándékozók felhívának erre vonatkozó okleveleik beadása mellett a nemes Szék tisztiszéke előtt a kihirdetés napjától számítandó 4 hetek alatt magukat jelenteni. — M.-Vásárhely, május 29-én, 1861.

Gr. Toldalagi Mihály, id. főtiszt.

(161)
Sz. 872.

(2—3)

Hirdetés.

Folyó 1861-ik év július 4-én déli 12 órakor a kir. országos fegyintézet irodájában 28 mázsa 50 font lámpaolaj és 108 font fagygyugyertya szállítása végett egy írásos ajánlati tárgyalás fog tartatni.

A szállításra vállalkozók figyelmeztetnek, hogy írásos ajánlataikat ellátva az egész ajánlatról számítandó 5 % bántópenzzel a fennevezett napig és óráig az itteni hivatalhoz benyújtásuk, utólagosan benyújtott írásos ajánlatok nem fognak tekintetbe vétetni, az írásos ajánlatban az ajánlott mennyiséget tisztán még pedig számokkal és betűkkel kell kitenni.

Az ezen szállításra vonatkozó feltételek az itteni hivatalnál a szokott hivatalos órák alatt naponta megtekinthetnek.

A kir. országos fegyintézet igazgatósága.
Szamos-Ujvárt, május 29-ik napján 1861.

NEM HIVATALOS.

(160)

(2—3)

Felszólítás.

A kolozsvári cs. k. urbéri törvényszéknek f. é. május 25-ről 1056 sz. alatt vett intézkénye folytán, melynél fogva nemes Kolozsmegyében bekelezett Szucság helységében, a tagosítás létesítése céljából végrehajtott előmunkálatoknak hitelesítésére f. é. június 15-ike d. e. 9 órája hiveték ki, felszólítanak ezennel minden a nevezett helység határában birtokos urak és földtulajdonosok név szerint: Incze László, Versényi Károly, Zabolai László, Endes Antal, Tarca Mihály, Szakács Pál, Bota Ferencz, Kabós Zsuzsánna, öz. Zsombari Andrásné, Lészai Lajos, Berde Áron, Seres László, öz. b. Kemény Györgyné, Sebestyén Gergely, Korda György mint Kabós Dániel ur felhatalmazottja, — továbbá Bán János, Rosnyai József, Bota József, Bota László, Bota Mózes, Bota Sándor, Bota Sámuel, Csiszér Dani, Csiszér István, Csiszér Sándor idősb, Csiszér Gergely, Deák Károly, Farkas Mihály, Hari Jakab, Hari József, Hari Sándor ifj., Hari Sándor idősb, Horváth Sándor, Lázár János, Lázár György, Lázár Sándor idősb, Nagy József, Papp Ferencz, Papp József, Papp Sándor, Papp István, Rosnyai Lajos, Rosnyai Sándor, Rosnyai Sámuel, Pap László, Zoványi Elek, Pap Sándor idősb, Kónya József, — Cserei Lajos, Cserei Sándor, Lázár Mihályné, Bota Péterné, Gombás Józsefné, Hari Szuzsánna, Ilyefalvi Jánosné, Hari Teréz, Pap Samu. Zoványi György és Zoványi Samu, — hogy az irt napon és helyen tartandó hitelesítési eljárásnál maguk jogai védelmére tekintetből annál inkább megjelenjenek, mivel a törvényszéki bizottmány az urbéri tszéki utasítás 166-ik §-a-keve szerint maga törvényes eljárását azon esetben is folytatni köteles, ha az illető felek meg nem jelenének, és a kimaradás későbbi igazolásának hely nem fog adatni.

Kolozsvárt, május 25-én, 1861.

Kelemen Benjámin, szucsági birtokos.

(141)

Az első magyar általános

biztosító társaság kolozsvári főügynöksége

biztosít

jégekárók ellen

a lehető jutányos díjak, gyors és legméltányosabb kártérítések mellett, s elvállal biztosításokat **tűzkárók ellen** (ha villám által okozottak is) épületekre, gazdasági és iparkészletekre, butorokra, állatokra, szállítás alatt levő árukra, valamint **életbiztosításokat** is, u. m. a biztosított halála után fizetendő tőkék és nyugdíjak biztosítását, a biztosított életében fizetendő kifizetési tőkék, elhalasztott évjáradékok (nyugdíjak) és közvetlen évjáradékok biztosítását. Bevallásokat elfogadnak:

A főügynökségi iroda, van az O-vári piaci-szeget 232 szám alatt, az emeleten. Vidéki ügynökök: **Abudányán:** Ferencz Mihály; **Alfaluban:** Gál Elek; **Algyógyon:** Dáné Mózes; **Bánffy-Hunyadon:** Híry János; **Beszercezen:** Tannenhaus Izra; **Böllönb:** Sebestyén Károly; **Csopón:** Finna István; **Cs. Keresztúron:** Torma Károly; **Cs. Szeredán:** Erős Elek; **Décsen:** Roth Pál; **Eggenben:** Köblös Miklós; **Enyeden:** Bistriesányi Sándor, Czimer J. József; **Étlen:** Karácson Mózes; **Fejérvárról:** Matherni Emil; **Frádn:** Finta Samu; **D.-Szent-Mártonban:** Szőnyi Ferencz; **Gyaluban:** Soos Ferencz; **Hévízen:** Péterfi Sándor; **Hidalmáson:** Majthényi Ferencz; **Kapnikbányán:** Lipniczki Ferencz; **K. Várárhelytől:** Hankó László; **Pókafalván:** Márk József; **Kolozson:** Farkas Lajos; **K. Szilváson:** Csiki László; **Lekenéz:** Scholtész Gyula; **M. Laposon:** Breuer Pál; **M. Régenben:** Viski Ferencz; **Marosújvártól:** Sebestyén Áron; **M. Várárhelytől:** Jenei Albert; **N. Iondán:** Moricz Sándor; **N. Ölyvön:** Dézsi Sándor; **N. Sajón:** Veres Márton; **Nasodón:** Deichendt Frigyes; **O. Laposbányán:** Hanschild György; **Remetén:** Fülöp István; **Rettegen:** Köblös István; **Rogozon:** Molnár Sándor; **Sárdon:** Elek Mihály; **Sárvárról:** Varga Ferencz; **Semesnyén:** Ifj. Dada János; **Szamosújvártól:** Dájbukát János; **Elekes Mihály;** **Sárvárról:** Varga Ferencz; **Semesnyén:** Ifj. Dada János; **Szamosújvártól:** Dájbukát János; **Szamoson:** Hosszu Kelemen; **Széken:** Nagy Károly; **Sz. Nádson:** Pogány Lajos; **Sz. Udvarhelytől:** Zajzon Ferencz; **Teleken:** Magyarosi Ferencz; **Téken:** Varga Sámuel; **Topánfalván:** Szabó Miklós; **Tordán:** Osztián testvérek; **Toroczkán:** Koronka Antal; **Tövösen:** Lukács József; **Uj Tordán:** Balogh János; **Választon:** Fülöp István; **Vargayon:** Gyöngyösi István; **Kövenden:** Tanka Sámuel urak.

Kolozsvárt, május, 1861.

A magyar biztosító társaság

k. főügynöksége:
Kovács László.

STEIN JÁNOS

könyvtárusnál Kolozsvárt kapható:

Józsika Miklós legújabb regénye

MÁSODIK RÁKÓCZI FERENCZ.

6 kötet. Ára 6 frt.

Gr. Battyáni Lajos arcképe 1 frt.

Garibaldi életmagságu arcképe 2 frt.

Palóczy László arcképe 1 frt.

Gr. Teleki László arcképe 1 frt.

DIPLOMA LEOPOLDINUM
articuli Diaetales 1791

&
Articulus III. anni 1744.

super haereditario augustae domus Ausriacae
utriusque secus jure et successionem.

Egy füzetben 60 kr.

Magyarország pacificatioja,

egy szabad szó a királyhoz és nemzethez.
Ára 20 kr.